

По-нататъшни действия следва да бъдат предприети за подкрепа на професионалните сдружения на съдиите, за да могат те ефективно да представляват интересите на отделните съдии и да съдействат за откритостта и прозрачността на съдебната власт.

Това не е цитат от някое от стотиците становища, открити писма или декларации на Съюза на съдиите в България. Този текст формулира поето задължение от страната ни, сред другите предвидени в раздел 2.1 от Плана за действие за укрепването на независимостта и непристрастността на съдебната власт в държавите членки на Съвета на Европа. Същият план, който беше утвърден на проведена в София през месец април тази година конференция на министрите на правосъдието на страните на Съвета на Европа, организирана от българското Министерство на правосъдието. Три месеца по-късно нашият законодател предприе действия към съсловните магистратски организации – задължи съдиите, прокурорите и следователите да декларират пред Висшия съдебен съвет членството си в такива организации, като оправомощи ВСС да събира тази информация в нарочен регистър.

Така въведеното задължение за деклариране на членство в съсловна магистратска организация няма легитимно обяснение. Задължението произтича от установеното с измененията на Закона за съдебната власт изискване за деклариране на обстоятелства, които биха поставили магистратите в положение на несъвместимост. Членството в съсловна организация обаче не би могло да е основание за възникване на такава несъвместимост, доколкото тези организации се създават и действат въз основа на упражняване на законово право на съдиите, прокурорите и следователите да се сдружават за защита на своите професионални права, установено в чл. 217 от ЗСВ; съответните съсловни организации и техните устави се регистрират по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел; почти всички от съществуващите магистратски професионални организации са регистрирани и като извършващи дейност в обществена полза, което осигурява и по-висока публичност на дейността им чрез вписването им в регистъра на тези организации към Министерство на правосъдието. Членството по дефиниция в тези организации само на магистрати и на бивши магистрати, които не упражняват друга юридическа професия, изключва и хипотезата, при която контактите и общата дейност с другите членове на съсловните организации може да засегне независимостта на отделния съдия, прокурор или следовател, или на съдебната власт като цяло. В този смисъл и създаденото задължение за деклариране пред ВСС на членство в съсловна организация представлява непропорционална намеса от страна на държавата в дейността на тези организации, което засяга правата на магистратите да се сдружават за защита на професионалните си интереси. А тези права, освен конституционно установени в чл. 44 и чл. 49 от КРБ, са обект на защита и от разпоредбата на чл. 11 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи.

За нарушаването на чл. 11 от КЗПЧОС предупреди в своето писмо до председателя на Народното събрание и Асоциацията на европейските магистрати за демокрация

и свободи МЕДЕЛ. От дебатите в Народното събрание при приемането на измененията в ЗСВ не стана ясно дали това писмо е станало достояние на народните представители, каквато изрична молба беше отправена в него. От същите дебати обаче се потвърди основателността на изказаното в писмото опасение, че създаденото задължение за деклариране на участието в съсловни организации би поставило под натиск членуващите в тях магистрати да ги напуснат, а желаещите се да се присъединят, да се въздържат да го правят. Принципно опасение, формулирано от колеги от държави, в които дейността на техните организации не е обект на ежедневни и груби атаки от членове на парламента, от членове на висшите им съдебни съвети или от страниците на определени медии.

Въвеждането на задължението за деклариране на членство в съсловни организации беше съпроводено от страна на парламентарното мнозинство и с отхвърляне на законодателните предложения, направени от малка група народни представители, които предвиждаха Висшият съдебен съвет да обсъжда със съсловните магистратски организации въпроси, отнасящи се до професионалния и осигурителен статут на съдиите, прокурорите и следователите, както и за организацията на съдебната карта в страната. С отхвърлянето на тези текстове бяха пренебрегнати и задължения, които страната ни е поела, подписвайки Европейската харта за статута на съдиите от 1998 г. Съгласно т. 1.7 от тази харта, професионалните организации, създадени от съдии и в които всички съдии могат свободно да членуват, имат съществен принос за защитата на правата, които са им предоставени с техния статут, и в частност, пред официалните власти и органи, които участват във взимането на решения, имащи значение за тях, а според т. 1.8, чрез своите представители и професионални организации, съдиите се включват във взимането на решения, свързани с управлението на съдилищата, определянето на техните финансови средства и разпределението им на национално и местно равнище; тяхното становище се взема по същия начин при подготовката на изменения на техния статут и при определяне на условията за тяхното трудово възнаграждение и социално осигуряване.

Това са текстове от документ, приет на междудържавно ниво, от които е видно и че участието на съдиите във вземането на решения, свързани с управлението на съдилищата е утвърден международен стандарт, а не средство за "овладяване" на съдебната система от съсловни организации, каквито внушения бяха изказвани от парламентарната трибуна.

В резултат от начина, по който бяха приети на второ гласуване измененията на Закона за съдебната власт, освен създаденото задължение за магистратите да декларират членството си в съсловни организации, дейността на същите остава да бъде регламентирана в единствената разпоредба на чл. 217 от ЗСВ. Въпреки тази, меко казано, лаконична правна уредба, Съюзът на съдиите в България вече двадесета година развива активна дейност, както за утвърждаването на принципите на правовата държава и върховенството на закона, така и за защита на професионалните права на съдиите. Само в изминалия едногодишен период от

време примери за това са активното ни участие при обсъждането на промените в Конституцията и Закона за съдебната власт; съвместните действия с другите съсловни организации по повод на законодателната идея възнагражденията на магистратите да бъдат определяни с политическо решение от Народното събрание ежегодно и без обвързване с възнагражденията в бюджетната сфера; защитата, която потърсихме срещу публикации, засягащи наши колеги и или съдебни актове; обжалването пред тричленен и петчленен състав на ВАС на решението на ВСС по прилагане на Закона за държавния бюджет, с което за поредна година се препятства изплащането на пътните разноски на магистратите, които работят на места, различни от местоживеенето им; останалото без отговор от ВСС предложение от ССБ да бъде създаден механизъм за обсъждане със съсловните организации на евентуални промени на съдебната карта и на други въпроси, отнасящи се до професионалния статут на магистратите.

Тази наша дейност ще продължи, като ще продължат и усилията ни да търсим защита на национално и международно ниво срещу засягането с приетите последни промени на ЗСВ право на магистратите на свободно сдружаване в професионални организации. Вече информирахме нашите колеги от Европейската асоциация на съдиите и МЕДЕЛ за решението на законодателя ни. Доколкото като организация, а и като отделни членове на Съюза на съдиите в България не разполагаме с възможност да сезираме Конституционния съд, надяваме се това бъде сторено от субектите, които могат да сторят това.